

SPEIDEREN

MEDLEMSBLAD FOR NORGES SPEIDERFORBUND #3.2015

GØY PÅ LEIR

Disse jentene fra Hønefoss speidergruppe likte seg godt på kretsleir i sommer.

6
10

TEMA: SPEIDING NÅR FLERE

Jo flere vi er sammen, jo morsommere blir det å være speider!

AKTIVITETSTIPS

Lag dessert på bål i høst!

UT I MØRKET

Se på stjernene

AKTIVITETSTIPS

Skattejakt med GPS

INNHOOLD

SPEIDEREN 6-10 #3.2015

Hva er dette? Bokstaven og tallet viser hvilket *mål* i programmerkene saken passer til. Merkene og målene finner du i Småspeiderloggen og i Speiderbasen.

Mål:
F-1, 9,
10

KORTNYTT • SIDE 4

TEMA • SPEIDING NÅR FLERE • SIDE 6

TENN ET BÅL PÅ TUR • SIDE 8

DELIGE DESSERTER PÅ BÅL • SIDE 10

MODERNE SKATTEJAKT • SIDE 12

SE PÅ STJERNENE • SIDE 16

LAG EN TIPSBOK • SIDE 23

PÅ TUR MED POTETSALAT I SEKKEN • SIDE 28

SMÅ OG STORE NYHETER

AKTIVITETSTIPS

BLI EKSPERT

LEDER

Jeg heter
Kirvil og er
redaktør for
Speideren.

GRATULERER!

Gratulerer med Friluftslivets hederspris for 2015 som du har fått sammen med 30 000 andre speidere i hele Norge!

Det er helt sant. Du har sikkert lagt merke til at det fulgte en liten pin - eller nål - med dette bladet. Den har alle de 30 000 speiderne fått, og det er den som viser at vi har fått en premie for å drive med bra friluftsliv.

De som har bestemt at speiderne skal få denne prisen, synes det er bra at barn som er speidere får være mye ute i naturen på speidermøter og speiderturer. De vet at speidere får lære hvordan de skal klare seg i all slags vær, hvordan de skal sette opp telt, tenne bål og lage mat ute, og finne veien med kart og kompass. De liker at speiderne blir glade i naturen, og at speidere synes det er gøy å være i skogen, på fjellet og ved og på sjøen.

De synes også at det er bra og viktig at speidere er gode forbilder for andre, slik at flere får lyst til å gjøre sånn som speiderne.

«Fest pin'en på speiderskjorta, og vær stolt av den!»

Det er stas å få en slik pris, for det betyr at andre synes det vi gjør i speideren er veldig bra. Du har nok ikke hørt om Friluftslivets hederspris før, men du har sikkert hørt om noen av dem som har fått den før speiderne, nemlig Lars Monsen og Dronning Sonja!

Fest den lille pin'en på speiderskjorta di, og vær stolt av den, og så kan du jo fortelle andre om hva den betyr.

Ha en fin speiderhøst med mange fine turer!

Speiderhilsen
Kirvil Kaasa
ansvarlig redaktør

NORGES SPEIDERFORBUND

Besøksadresse:

St. Olavsgate 25, 0166 Oslo

Postadresse:

Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo

Telefon: 22 99 22 30

E-post: nsf@speiding.no

www.speiding.no

Ansvarlig redaktør: Kirvil Kaasa

Design: Løwehjerte design AS

Trykk: 07 Media

Opplag 6-10: 2 700

Forsidefoto: Øystein Botten

Redaksjonen avsluttet: 28.8.2015

Generalsekretær: Jens Morsø

Speidersjef: May-Britt Roald

Bidragstere: Espen Willersrud,
Gro Strømsheim, Bendik Fjeldstad,
Speidermuseet, speiderne på leir i Japan.

Forbundskontoret til Norges speiderforbund er sertifisert som Miljøfyrtårn.

Redaksjonen:

Tove Arntzen (tovearn@online.no)

Carl-Frederic Salicath (cfsalicath@gmail.com)

Alexander Vestrum (vestrum@gmail.com)

Christina Eide (christinalarsen96@gmail.com)

Kristin Juel Bergflødt (kristin.j.bergflodt@gmail.com)

Anne Cathrine Hyde (annhyd10@gmail.com)

Her presenterer vi notiser om små og store speiderhendelser. Fortell oss hva du driver med! Har dere vært på en tur litt utenom det vanlige? Kanskje dere har gjort noe som er blitt lagt merke til i lokalsamfunnet? Send bilde og en kort tekst til Speideren, så kanskje det havner i bladet: kirvil.kaasa@speiding.no

SPEIDERBAKGRUNNEN VIKTIG FOR PRESIDENT

FOTO: RADOSLAW CZARNECKI
Andrzej Duda (43), Polens nye president, er stolt av å ha vært speider. Han beskriver det faktisk som sin første arbeidserfaring:
– I 1984 ble jeg med i speideren i Krakow,

og etter noen få år ble jeg gruppeleder, skriver presidenten om seg selv. Andrzej Duda vant presidentvalget i mai i år, og i august begynte han i jobben som president. ■■

FOTO: JOHN-PETTER INDROY

VENTELISTE HOS SJØ-SPEIDERNE I LANGESUND

1. Langesund sjø i Grenland krets er blant gruppene som har venteliste for å komme inn. For øyeblikket venter 35 – og gruppa har bare 32 medlemmer, skriver Telemarksavisa.

– Slik har det faktisk vært helt siden jeg begynte som liten, forteller leder Vegard Lunde.

Begrensingen ligger i antall båter og ledere. Hvert år har gruppa kapasitet til å ta inn seks-sju nye speidere. Den yngste på ventelista er faktisk født i 2013! ■■

FOTO: ARNE-BJØRN FOSSEN

STJØRDAL-LEDER HEDRET SOM ILDSJEL

Etter 41 år som leder i Stjørdal speidergruppe i Sør-Trøndelag krets, fikk Sæde Rotås «Tulipanprisen 2015». Prisen fra Lions ble delt ut under sommeravslutningen ved speiderhytta i Remarka, skriver Stjørdalens Blad.
– Hun har et brennende

engasjement i mange sammenhenger. I speiderbevegelsen har hun bidratt aktivt både i kretsen, i forbundet og også internasjonalt. Hun er aktiv i Redd Barna og stiller alltid opp. Rett og slett et ubetinget ja-menneske, sa Kari Søberg, som overrakte prisen. ■■

ENDELIG KUNNE EIDSVOLL-SPEIDERNE ÅPNE HYTTA

I vinter ble hytta til 5. Eidsvoll i Romerike krets utsatt for ødeleggelser flere ganger, men tidlig på sommeren kunne den endelig åpnes.
– Denne dagen har vi gledet oss til, sa Ingunn Bjerke i foreldregruppa til Eidsvoll Ullensaker Blad.

I forkant av åpningen var det lagt ned over 100 dugnadstimer. Gruppa kan takke både næringslivet og privatpersoner for pengebidrag i forbindelse med oppussingen, og et skolekorps sto for en gave på hele 10 000 kroner. ■■

PENGER TIL GAPAHUK I ASKIM

Askim speidergruppe i Østre Østfold krets har fått 15 000 kroner fra Askim & Spydeberg Sparebank, slik at de fortsatt kan holde gapahukene i drift, skriver Smaalenenes Avis.

– Det er ofte her de minste småspeiderne får sine første overnattingsopplevelser ute i naturen. Når speiderne blir eldre og har fått mer erfaring, er de på overnattingstur uten ledere. Det er god rekruttering til speideren i Askim, og de har et treningsprogram som skal utvikle barn og ungdom til å bli ansvarsbevisste og gode borgere, uttaler Lillian Larsen i Askim & Spydeberg Sparebank. ■■

FRILUFTSLIVETS HEDERS- PRIS TIL SPEIDERNE

Norges speiderforbund og Norges KFUK-KFUM-speidere er sammen tildelt Friluftslivets hederspris for 2015, friluftslivets høyeste utmerkelse i Norge. – Speiderbevegelsen er et særlig godt forbilde for det frivillige friluftslivsarbeidet i Norge, heter det blant annet i juryens begrunnelse. Speidersjef May-Britt Roald gleder seg stort over pristildelingen: – Jeg er stolt av at vi speidere har fått en slik anerkjennelse for det vi bidrar med i friluftslivssammenheng. Ikke minst er dette en pris til tusenvis av unge speidere som hver uke er ute på nye friluftslivseventyr, og til alle de frivillige lederne våre! ■■

LILLESAND-SPEIDERNE GJORDE SKJÆRGÅRDEN REN

Hvert år i mer enn ti år har Lillesand speidergruppe i Sørlandet krets gjort en samfunnsinnsats gjennom å plukke søppel i skjærgården, skriver Lillesands-Posten. – I tillegg er det en fin anledning for speiderne til å øve på båtbruk, fiske og lære om livet i havet, sier leder Tone Falkenhaus. 50 speidere var med på opplegget i år, og gruppa slo leir på Auesøya. De ryddet strender både i Lillesand og Grimstad.

–Speiderne ble både overrasket og opprørt over hvor mye plast som fylles opp i skjærgården. Dette er et enormt problem, ikke bare lokalt, men også globalt i alle verdenshav, sier speiderlederen. ■■

FOTO: TONE FALKENHAUG

FOTO: HANS OLAV TORGENSEN, AFTENPOSTEN

SPEIDERLEDER REDDET SEKSÅRING I FREDRIKSTAD

Gunnar Stromness-Andresen får en stor takk fra seksårige Frida fra Fredrikstad. Da jenta satte en pastill i halsen på sykkeltur med mora si, brukte speiderlederen kunnskapene sine og reddet henne, skriver Aftenposten.

– Ikke en dag uten speidergjeringer! Ut av bilen, til en redd og hoiende mor og et barn som gråter.

Hun har satt noe i halsen og heimlich-grepet ble resolutt vellykket! Viktig å kunne litt førstehjelp! skrev Gunnar på Facebook. Først klarte ikke Fridas mor, Lillian S. Valseth, å finne mannen som hjalp dem, men etter hvert ble han sporet opp. Frida fikk møte redningsmannen, og mora hennes har meldt seg inn i speideren. ■■

SPEIDERRIDDERE TURNERTE

«Det var en gang en vakker prinsesse. Hun bodde i en hytte langt inne i skogen. Hun var venn med alle dyrene som bodde der. Hver dag gikk hun tur, og sang sammen med fuglene. Men en dag kom det noen skogtroll og kidnappet henne.» I april kom heldigvis småspeidere fra hele Oslo for å hjelpe prinsessen. Det var klart for Ridderturneringen 2015! De klatret i trær, brente bål, skjøt med pil og bue, og mye, mye mer. Etter en kjekk helg ble

FOTO: TRYGVE HEGVIK THENDRUP

jentepatroljen «Ridderne» fra 17. Oslo Kampianerne vinnerne av årets Ridderturnering. ■■

NATURVERNPRIS TIL LØTEN-SPEIDERNE

Speiderne har stor kunnskap om naturen, og de vet mye om hvordan de skal oppføre seg for å ha fine naturopplevelser, mener Naturvernforbundet i Hedmark. Derfor har 1. Løten speidergruppe fått Natur- og miljøvernprisen for i år, skriver Østlendingen.

– De har kunnskap også om de mer

kompliserte sidene av samspillet mellom natur og mennesker, som forurensing og klima. Løten-speiderne har dessuten ved flere anledninger utfordret politikere i Løten på klima og miljøvern, sier styremedlem Thomas Cottis i Naturvernforbundet, som overrakte prisen til speiderleder Erland Bæk. ■■

SPEIDING NÅR FLERE

Tenk om alle du kjenner var speidere!

*Se for deg at hele klassen din,
familien din og alle vennene dine drar
på morsomme speiderturer og på
speiderleir hver sommer!*

For noen ganske få er det nesten slik, men de fleste har både venner og familie som driver med andre ting enn speideren. Det er fint at vi har forskjellige hobbyer, men det er morsomst å gjøre ting sammen med venner. Hvis du har noen venner som ikke går i speideren ennå, kan du jo spørre om de har lyst til å begynne. Om de lurer på hva en gjør i speideren, kan du vise dem dette bladet! På de neste sidene finner du mange forslag til ting speidere gjør og som du også kan prøve, både sammen med noen i familien din, og sammen med venner. **Ha en fin speiderhøst! ■■**

SMÅSPEIDERDAGENE I FOLLO

TEKST OG FOTO: ANNE CATHRINE HYDE

SPEIDERE PÅ SKAUEN

I juni var det Småspeiderdager i Follo krets, og enten sola skinte eller ikke, var det alltid blide speidere å se!

Turen gikk til den gamle, hemmelige radiostasjonen i Hebekksgogen, hvor «Gutta på skauen» hadde holdt til under andre verdenskrig. På vei opp stilte jeg flere speidere det samme spørsmålet: – Blir det gøy? Og alle svarte: – Jaaa!!!

SKJØT FLASKERAKETTER Da vi kom fram måtte vi først slå opp telt og få oss mat, for nå var vi sultne! Så var turen kommet til et postløp. For å løse oppgavene på postene måtte speiderne samarbeide og bruke mye av det de har lært, til og med forskjellige måter å sende en melding på, som morse og semafor! Dette var en slags oppvarming til den store konkurransen dagen etter. Etter middag var det tid for leirbål med leirbåls-sanger og oppskyting av flaskeraketter som speiderne hadde laget tidligere på dagen.

LIVLINE OG BÅL Etter flaggheis og frokost neste dag startet småspeiderne på den ordentlige konkurransen. Den besto av mange forskjellige poster i en rundløype. Småspeiderne måtte vise at de kan både førstehjelp, forskjellige knuter, tresorter, samarbeid, speiderloven, og mye mer. Mange var veldig flinke og kunne mye. Derfor fortjente alle gruppene å få diplom, men bare én kunne vinne, og det ble 1. Ski speidergruppe 1. Jubelen var stor, og da vinnerne ble spurt om hva som var mest moro svarte de – Alt, men livline og bål var best! ■■

Semafor: langdistanse kommunikasjon med flagg

Konkurransedag, moro med livlinekast.

Vinnerne er 1. Ski, Gruppe 1; Maria Hemsén, Lotte Amalie Drageset, Andreas Sagelvmo-Brudeset, Emil Slinning, Fredrik Solheim, Herman Larsen Borger, Sofie Garberg Strømme og Nikoline Fagereng.

Ivrig småspeidere fra Langhus funderer på den merkelige semaformeldingen.

TIPS FRA SPEIDERBOKA

TEKST: GRØ STRØMSHEIM • ILLUSTRASJON: SØLVEIG LID BALL • FOTO: RAGNHILD LANGELAND
KILDE: SPEIDERBASE

TENN ET BÅL PÅ TUR!

Å sitte rundt et bål er noe av det koseligste med å være på tur. Dessuten gir bålet lys og varme, og du kan bruke det til å lage mat og tørke klær. Tenn aldri bål når du er alene, og bare når du er sammen med noen som er vant til å brenne bål, for eksempel en eldre speider eller en voksen.

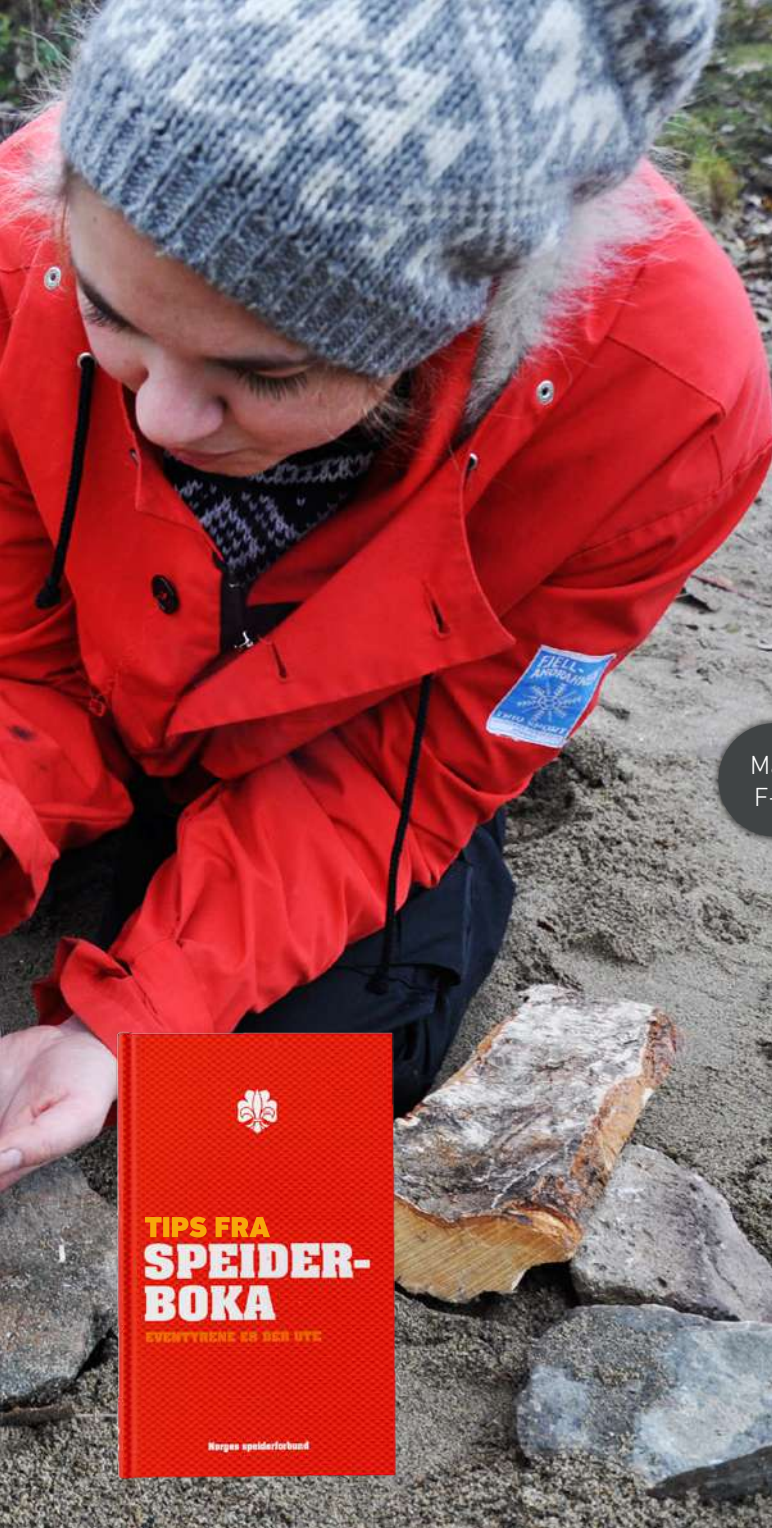
Let først etter en bra plass. Bruk helst bål plasser som allerede finnes. Bålet skal være et stykke unna trær, busker eller hus som kan ta fyr. Ikke tenn bål hvis det er veldig tørt i skogen. Ha alltid en stor flaske eller bøtte med vann til å slukke flammene hvis det tar fyr i gress eller lyng rundt bålet.

SLIK GJØR DERE Speiderboka har mange nyttige tips om bål og ved, her har vi tatt med noe av det viktigste

- For å klare å fyre opp bål må dere øve. Det er lurt å finne fram alt dere trenger før dere setter i gang.
- Samle nok ved: Små og tørre kvister til å få fyr, og tykkere greiner som «mat» til flammene. Det er dumt

å ha for lite ved, slik at bålet slokner mens dere leter etter mer. Bruk tørre, døde kvister og greiner, ikke friske, de brenner ikke så godt. Grantrær har ofte tynne kvister og greiner innerst mot stammen, de er fine å bruke. Ikke ta dem som har grønne barnåler.

- Legg klart ved, fliser, never (se boksen om never-pakker) og fyrstikker, dekk til veden, hvis det regner, eller legg den et sted hvor den ikke blir våt.
- Legg to vedkubber eller to biter av tykke greiner ved siden av hverandre, med ca. 5-10 cm mellom dem.
- Legg små kvister, fliser og gjerne never i en liten haug mellom kubbene, tenn på i midten av haugen
- Legg på større fliser og kvister rundt og over flammene, litt av gangen. Kanskje må dere blåse

Mål:
F-5

VANN BRENNER IKKE

Legg fyrstikkene i en vanntett boks før du skal på tur. Våte fyrstikker er vanskelige å tenne bål med!

HUSK!

De fleste steder i Norge er det ikke lov å fyre opp bål mellom 15. april og 15. september.

forsiktig på bålet mens det er bitte lite for at det ikke skal slukne.

- Når det brenner godt, legger dere på større ved. Vær tålmodig og ikke legg på for mye av gangen, det må være luft rundt vedkubbene, ellers blir flammene lett kvalt, det vil si at bålet slukner.

MÅ HA LUFT Hvis bålet brenner dårlig selv om veden er tørr, er det nok for lite luft rundt veden. Prøv å ta vekk noen kubber, eller gi det litt luft ved å blåse på det. Slokk bålet med vann når dere er ferdige. Husk at vi speidere gjør vårt beste for at det ikke skal synes at vi har vært der! Fjern sporene etter bålet så godt dere kan. ■■

NEVERPAKKER

Never, den ytterste barken på bjørketrær, er noe av det beste å fyre opp bål med. Den brenner best når den er tørr. Lag gjerne neverpakker som du kan ta med deg når du skal på tur. Finn noen bjørketrær, plukk bare den tynne neveren som er løs og som du kan rive av, slik at du ikke skader treet. La neveren tørke helt, og putt passe mengde never i brødposer av papir.

AKTIVITETSTIPS

TEKST: GRO STRØMSHEIM • FOTO: MOMSEMAT.NO, FRUKT.NO, BRODOGKORN.NO OG C.F.SALICATH • KILDER: BLOGGEN MUMSEMAT OG FRUKT.NO

DEILIGE DESSERTER PÅ BÅL

BAKTE EPLER

Ta ut kjernen av eplet, enten med en liten kniv eller en eplekjernefjerner, et kjøkkenredskap som ligner litt på en potetskreller. Fyll eplet med noe godt, for eksempel smør, rosiner, nøtter, sukker og kanel, karamell eller sjokolade eller havregryn og smør. Pakk eplene godt inn i folie, og legg dem på glørne i minst 10-15 minutter. Hvis du liker at eplene er myke, kan du la dem ligge lenger. ■■

BAKT ANANAS

Skjær en fersk ananas i skiver, del skivene i to, og fjern den harde kjernen. Legg skivene på aluminiumsfolie og strø på brunt sukker og kanel. Pakk det sammen til en tett pakke, og bak den på bålet i 10-15 minutter.

Du kan velge om du beholder skallet på eller ikke, men når skallet er på, er det litt lettere å spise ananasen fordi du kan holde i skallet, som med skiver av vannmelon. Uten skall er det best å bruke en gaffel. ■■

STEKT, IKKE SVIDD

Legg dessertpakkene på glørne, ikke rett i flammene. Det er lured å grille marshmallows over glørne, da blir de stekt, ikke svidd. Bruk en pinne til å dra dessertpakkene ut av glørne igjen. La dem avkjøles litt før du åpner dem forsiktig.

Mål:
F-4

SJOKOLADEKAKE I APPELSIN

Sjokolade og appelsin er to smaker som passer fint sammen. Å spise sjokoladekake ut av en appelsin er både morsomt og veldig godt. Det enkleste er å lage røren hjemme. Ta røren med i en tett pose eller på en flaske, og fyll appelsinene ved bålet.

Oppskrift på røre til å fylle 6-8 appelsiner:

- 2 egg
- 2,5 dl sukker
- 100 g smør
- 1,5 dl melk
- 2,5 dl hvetemel
- 1 ss vaniljesukker
- 1,5 ss kakao
- 2 ts bakepulver

Slik gjør du:

- Pisk egg og sukker, bland i smeltet smør og melk, og så alt det tørre. Rør godt sammen.
- Skjær toppen av appelsinene, omtrent som når du skjærer toppen av et kokt egg. Ikke kast toppene, de skal brukes som lokk. Skrap ut fruktkjøttet med en skje. La det være igjen litt fruktkjøtt på innsiden av skallet. Du kan godt spise fruktkjøttet eller blande litt av det i røren, hvis du vil.
- Fyll appelsinene *halvfulle* med kakerøre. Legg på toppen igjen, og pakk dem godt inn i aluminiumsfolie. Stekes i glørne i 20-30 minutter. ■■

SPEIDERSNADDER

Pinnebrød med små biter av sjokolade og nøtter i deigen. Brødskiver med sjokoladepålegg og banan. Pakkes inn i aluminiumsfolie og varmes i glørne.

«S'MORES»

Marshmallows over glørne er godt, og «s'mores» er enda bedre! Navnet kommer av «Some more». «S'mores» har vært brukt som leirbålkos av amerikanske og kanadiske speiderjenter i nesten hundre år! Det sies at «S'mores» har fått navnet sitt fordi de er så gode at speiderne pleide å spørre: «Can I have some more?» eller «Kan jeg få mer?»

Du trenger marshmallows, sjokolade i biter og noen kjeks som ikke er altfor store og helst ikke så søte.

Grill marshmallowsen på et spidd over glørne til den er gylden og myk. Det går fort, og den tar lett fyr. Da prøver du bare med en ny. Ta en kjeks, legg en sjokoladebit på den, legg på den grillede marshmallowsen (pass fingrene, den er glovarm!), en sjokoladebit til, og klem det hele sammen med enda en kjeks. Kos deg med «burgeren»! ■■

AKTIVITETSTIPS

TEKST OG FOTO: A2HYDEANDSEEK, ANNE CATHRINE HYDE

MODERNE SKATTEJAKT

*Det er sommer, solen skinner og himmelen er blå.
Det er en fin dag for skattejakt med GPS!*

For å finne en skatt trenger jeg et skattekart, tenker du kanskje. Men du kan også bruke en GPS, som likner litt på en mobiltelefon, men som er et slags digitalt kart og kompass. Da kalles skattejakten for *geocaching*.

PIP FRA GPS Først legger jeg inn *koordinatene* til posten og skatten jeg vil finne. Så går jeg ut med GPSen i hånden. Den forteller meg hvor jeg skal gå. Jeg ser av og til på GPSen for å se at jeg går riktig veg. Nå er det ikke så langt igjen.

– Piiiiip! sier GPSen plutselig. Når den piper, vet jeg at jeg bare er ti meter unna skatten, og at jeg må begynne å se etter den. Jeg har fått et tips fra geocach-nettsiden som sier at skatten skal henge i et tre. Nå viser GPSen at jeg nærmer meg null meter igjen til skatten. Jeg ser meg nøye rundt.

SMÅ OG STORE Jeg stopper helt og ser ivrig rundt meg: Der! Bare to meter foran meg henger det en skattkiste! Jeg går bort, tar den ned, og åpner den. Den er full av skatter, nemlig forskjellige leker. Jeg

finner en leke jeg vil ha, og bytter den med en av lekene jeg selv har tatt med meg. Så tar jeg frem en liten loggbok som ligger i skattkisten. Jeg skriver inn mitt kallenavn og datoen i dag, før jeg lukker skattkisten, og henger den tilbake der jeg fant den.

Geocaching er en internasjonal GPS-lek. Det betyr at det finnes cacher over hele verden. I tillegg til skatter kan det finnes spesielle steder hvor man skal svare på spørsmål i stedet for å finne en skatt. Disse kalles *earthcacher*. Cachene finnes over alt, både i byen og i skogen og de kan være vanskelige å finne, eller lette. Cacher finnes i forskjellige størrelser. Noen er små som en fingernegl, andre så store som et lite hus. Skattkistene kan også være forskjellige.

BYTT EN TING Inni er det som oftest små ting som du kan ta hvis du bytter dem mot noe annet som du selv har tatt med. Av og til kan du være så heldig at du finner noen ting som du ikke skal beholde. Disse kalles for eksempel *travelbugs* (reisevenner). De er små ting som vil reise fra skattkiste til skattkiste, og

En travelbug (reisevenn) fra landsleiren Stavanger 2013.

En åpen geocach. Hvilke spennende ting finner vi, tro?

Mål:
F-2, F-9,
K-15

VIL DU VITE MER?

Se gcinfo.no

de blir
veldig
glade
hvis
du
hjelper
dem
videre på
reisen!

SAMMEN MED

FAMILIEN Det finnes allerede mange speidergrupper som driver med Geocaching og som bruker det som en morsom ting å gjøre når de er på turer. Men du kan prøve geocaching sammen med familien din, på tur med bestemor eller noen andre du er glad i å være sammen med. Skattejakt er gøy! ■■

Hva man ikke skal putte i en geocach. Hunden Irma vil også være med på skattejakt.

OK,

*det som kommer nå
virker kanskje vanskelig,
men det er egentlig
ganske lett.*

*Be gjerne en voksen
om å lese dette sammen
med deg!*

HVA ER GEOCACHING?

Geocaching er en morsom lek som alle kan drive med. Det kan sammenlignes med orientering, men man finner frem ved hjelp av en GPS (uttales ge-pe-ess) i stedet for vanlig kart og kompass. Man leter etter poster, kalt «cacher». Det uttales kæsjer på norsk. Postene er plassert ut over store deler av verden. Informasjon om alle cachene ligger på nettstedet geocaching.com.

HVA TRENGER JEG?

For å drive med geocaching trenger du en GPS eller en smarttelefon som har GPS. Du trenger også en blyant eller penn til å skrive i loggboka når du finner cachen. Dessuten er det lurt og morsomt å ta med noen små ting du kan legge igjen som skatter som andre kan finne!

HVORDAN FINNER JEG EN CACHE?

Du søker fram cachen i databasen, enten hjemme, eller ved hjelp av en geocacher-app på smarttelefonen. Så legger du inn koordinatene til cachen i GPSen, og går i vei for å finne cachen.

HVA ER KOORDINATER?

Koordinater er en slags adresse av tall eller tall og bokstaver, nesten som adressen til huset du bor i. Hver adresse gjør det mulig å finne fram helt nøyaktig til et hvilket som helst sted på jordkloden ved hjelp av en GPS. Det finnes for eksempel en cache på Norges høyeste fjell, Galdhøpiggen!

Kilde: gcinfo.no

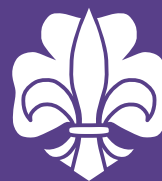

SPEIDER-SPORT

TURTLILBUD

Kr 1999

Kjøper du Bamse liggeunderlag, Kort vinterpose og Småspeidersekk samlet sparer du nå kr 298. Veiledende pris for hele pakken er kr 3049. Tilbudet gjelder til 30. november 2015 eller så lenge lageret rekker. **GRATIS FRAKT!**

**speider-
sport**

VÅR EGEN SPORTSBUTIKK!

www.speider-sport.no

MAMMUT BAMSE EXTREME
BAMSE LIGGEUNDERLAG

Nyhet!

Kr 349 Veit. kr 698

Tykt skumunderlag som tåler tøft bruk hele året. Meget solid, trekker ikke vann og har lang levetid. God friksjon mot snø, teltduk og sovepose hindrer at du sklir av underlaget i løpet av natten. Veier kun 650 gram.

MAMMUT KOMPAKT WINTER 165
KORT VINTERPOSE

Nyhet!

Kr 1499 Veit. kr 2000

GRATIS FRAKT!

Superfin syntetisk sovepose for barn/ungdom opptil 165 cm. Deilig mykt innerstoff, ekstremt komprimerbar, vannavvisende og svært robust! Komforttemperatur ned til -9 grader. Kan vaskes på 60 grader. Veier 1750 gram.

ALLTID BEREDT
SMÅSPEIDERSEKK

Bestselger!

Kr 449

Sekk tilpasset bever- og småspeidere fra sju til elleve år. Ryggglende på kun 42 cm og volum på 35 liter. Utmerket til overnattingsturer!

AKTIVITETSTIPS

TEKST: CHRISTINA EIDE • FOTO/ILLUSTRASJON: ADOBE STOCK/IVER GJENDEM

SE PÅ STJERNENE

Når det blir mørkt om kveldene, er det gøy å ta en tur ut for å se på noe som er millioner av kilometer unna oss, nemlig stjernene!

STJERNEHIMMELEN I tiden mellom september og april er det så mørkt om kvelden at stjernene er synlige fra store deler av Norge. Mange av stjernene ser vi bare i vinterhalvåret her nord på jordkloden. Det er fordi Jorda går i bane rundt sola og samtidig roterer rundt sin egen akse. For eksempel er stjernebildet Orion nesten ikke synlig på sommeren, mens stjernebildet Hercules ikke går an å se i vinterhalvåret.

KRIGEREN ORION Orion er et av de mest kjente stjernebildene på himmelen, og Orions belte har vært et kjennemerke for mange. Stjernene var viktige for menneskene som levde for lenge siden fordi de viste vei ute på sjøen om natten. Fra Hellas er det mange historier som er mer enn to tusen år gamle om hvorfor stjernene står akkurat slik de gjør, og om hvilke «bilder» de danner, sånn som Orion.

En av historiene forteller at Orion var en stor og sterk kriger. Like ved der han bodde var det syv jenter som holdt til ved et vann. Orion ble forelsket i jentene, og kikket på dem i smug. Da jentene oppdaget Orion, ble de redde og løp av gårde. Orion fulgte etter jentene, han ville ikke miste dem av syne. Jentene ble redde da Orion fulgte etter dem, og løp opp på en stor stein. Her ba de guden Zevs om hjelp til å komme seg vekk fra Orion.

Zevs hørte bønnene til jentene, og gjorde slik at steinen de sto på ble større og større og høyere, helt til den rakk opp til himmelen. Så klatret de syv jentene opp på himmelen, og ble stående tett sammen. De danner stjernebildet Pleiadene, som også kalles Syvstjernen.

Fra bakken måtte Orion nå beundre dem på avstand helt til han døde. Da plasserte Zevs han på himmelen slik at han ikke fikk se på dem lenger. Det var straffen for at han hadde skremt dem.

Rundt Orion på himmelen finner vi også stjernebildet Sirius, som skal ha vært Orions hund, og stjernebildet Skorpionen, som en annen legende sier drepte Orion.

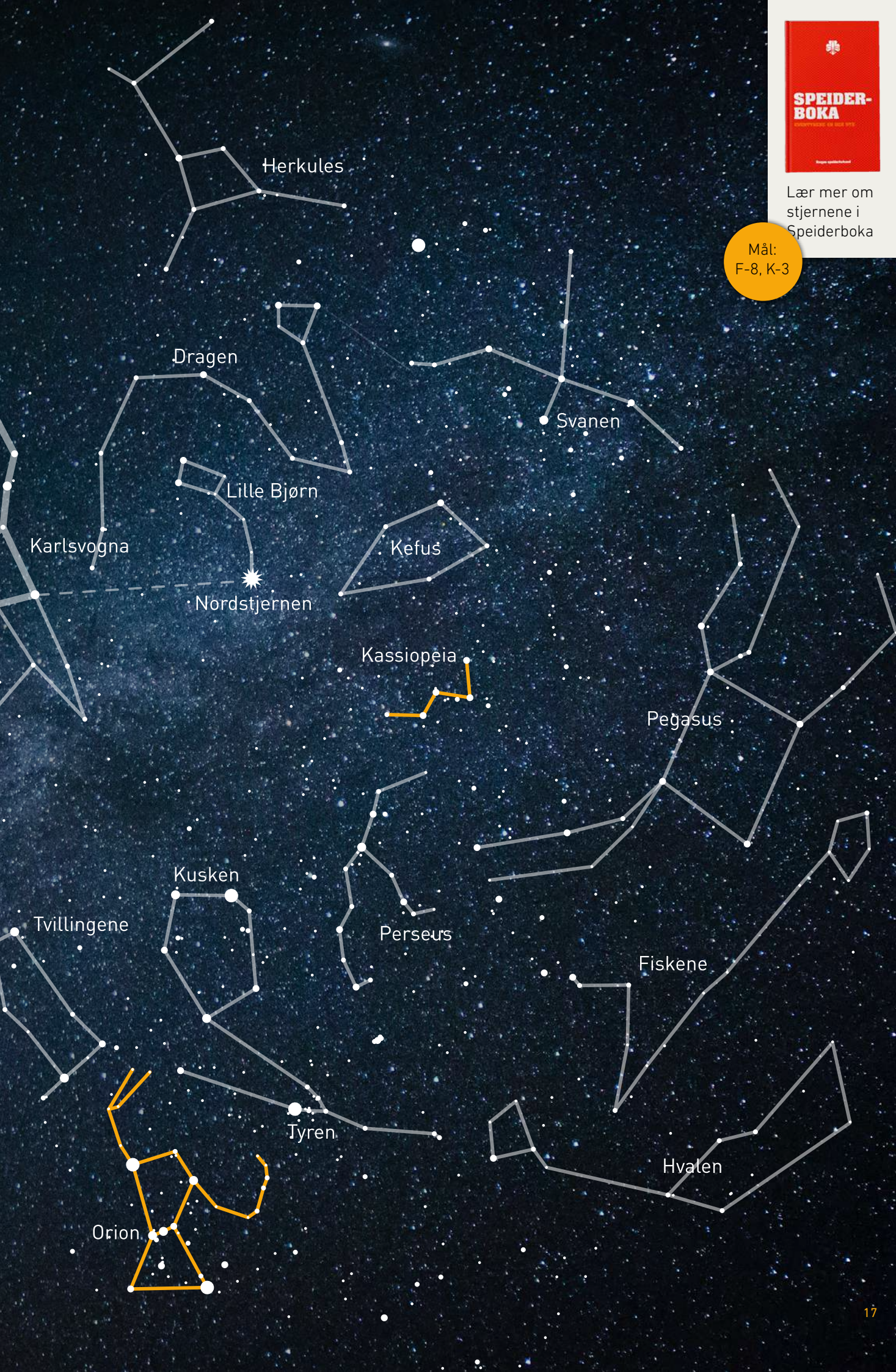
DRONNING KASSIOPEIA Kassiopeia var dronning, og gift med kong Kefevs av Etiopia, forteller gamle greske sagn. De hadde datteren Andromeda. Kassiopeia var veldig vakker, og skrøt av sin egen skjønnhet hele tiden. Dette likte ikke havguden Poseidon. Han sendte derfor et sjømonster inn i landet, og plaget innbyggerne, helt til kongen lot datteren Andromeda bli bundet fast til en klippe som offer for uhyret. Heldigvis ble hun befridd av helten Perseus, som hun giftet seg med.

Både Andromeda, Perseus og Kassiopeia ble til slutt sendt opp på himmelen, hvor de ble til stjernebilder. Kassiopeia er snudd opp ned, som en straff for at hun skrøt av hvor vakker hun var. ■■

Lær mer om
stjernene i
Speiderboka

Mål:
F-8, K-3

HODEBRY & VITSER

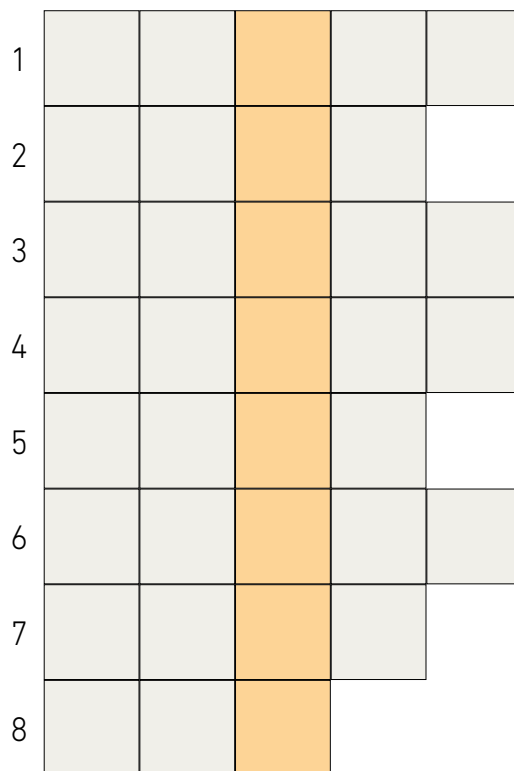
Mål:
K-4

Her kan du teste deg selv på kryssord, Finn fem feil og sudoku. Når oppgavene er løst, kan du sjekke om du har gjort det riktig på side 26.

KLARER DU Å FINNE LØSNINGSORDET?

Det er noe vi ikke skal ta med oss hvis vi finner det i skogen om sommeren og høsten ...

1. Varm drikk som ofte lages over bålet på tur
2. Kan vi bo i når vi er på tur
3. Blir til rosiner
4. Hører vi med
5. Vokser på bakken og på steiner i skogen
6. Stor fugl med langt, rødt nebb og lange bein
7. Er esker ofte laget av
8. Sier musene

FINN FEM FEIL

Disse bildene av småspeiderne i Horten er nesten helt like, men på bildet til høyre er det fem ting som er litt annerledes. Kan du finne alle fem?

SUDOKU

4				3	
5		1			
				5	
1	5		3		
	6				2
		4			3

SLIK LØSER DU SUDOKU

Hver rute skal inneholde ett tall fra 1 til 6. Hvert rektangel av seks ruter skal inneholde tallene fra 1 til 6. Hver rad, både bortover og nedover, skal også inneholde alle tallene fra 1 til 6! Du må tenke ut hvor tallene skal stå, slik at ingen tall står mer enn én gang i hvert rektangel eller rad.

Hvilket dyr er flinkest til å pante flasker?
Svar: Panteren

Mor: Ole, hvorfor har du lagt bamsen din i fryseren?
Ole: Jeg ville ha en isbjørn isteden.

- Mamma, mamma, Petter hermer etter fuglene!
- Jaså, kvitrer han?
- Nei, han spiser mark.

Slangeungen: - Mamma, er vi giftige?
Slangemammaen: - Ja, hvorfor spør du om det?
Slangeungen: - Jeg bet meg nettopp i halen!

TEGNESERIE

PREMIEQUIZ

TEKST: KIRVIL KAASA FOTO: IVER GJENDEM

Finn riktige svar på spørsmålene nedenfor ved å lese bladet, og vær med i trekningen av en myk bever med speiderskjerf og speider-Lego fra Speider-sport. Svarfrist er 10. oktober.

Hvor har det vært verdensspeiderleir i sommer?

- ☐ I USA
- ☐ I Japan
- ☐ I Sverige

Hva bruker man for å finne poster når man driver med geocaching?

- ☐ En NSF
- ☐ En NSB
- ☐ En GPS

Hva sier historiene at Orion var?

- ☐ Kriger
- ☐ Konge
- ☐ Jeger

Når er det lov å brenne bål?

- ☐ Fra 15. april til 15. september
- ☐ Hele året
- ☐ Fra 15. september til 15. april

Mange svarte riktig på premiequizen i forrige utgave. **ALBIN ØVRE-SÖDERBERG** fra 3. Drammen får speider-Lego, og **ALEKSANDER SKÅDEN** fra Brumunddal speidergruppe får en bever med speiderskjerf. **GRATULERER!**

Hva gjorde speiderne da det ble flom på landsleiren?

- ☐ De gravde grøfter rundt teltene, slik at vannet ikke rant inn.
- ☐ De flyttet hele leiren til et annet sted.
- ☐ 11 000 speidere måtte flytte ut av leiren til vannet forsvant igjen.

Hva har speiderne fra Lillesand plukket?

- ☐ Blåbær
- ☐ Soppel
- ☐ Skjell

Hvilken pris har speiderne i Norge fått i år?

- ☐ Friluftslivets hederspris
- ☐ Nobels fredspris
- ☐ Oscar-prisen

Navn:

Adresse:

Postnr./sted:

Telefonnummer:

E-post:

**KLIPP UT,
ELLER KOPIER
SIDEN, OG SEND
DEN TIL**

Norges
speiderforbund,
Postboks 6910 St.
Olavs plass, 0130 Oslo.
Merk konvolutten med
«Speideren»

HELLE
SMÅSPEIDERKNIV
Bestselger!
Kr 219 (Veil. kr 269)

Kjønnsnøytral speiderkniv tilpasset barn i bever- og småspeider-alder. Produsert i rustfritt stål med god fingerbeskyttelse, bjørkeskaft og lærslire. Skikkelig norskprodusert kvalitetskniv fra Helle som er utviklet i samarbeid med speidere i Norges speiderforbund!

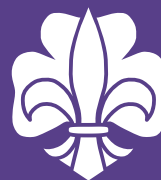
BLÅ
TURBUKSE TIL BARN
Bestselger!
Kr 499 (Veil. kr 599)

Vår egen turbukse i bomull som passer like godt på fjelltur som til speiderskjorta. Stramming i livet, glidelås-lufting i sidene, lomme på hvert lår, innvendig lomme til mobil, glidelås-åpning ved ankel og stramming med knapp rundt ankel. Buksa er laget i 100 % økologisk og Fairtrade-merket bomull. Kolleksjonen BLÅ er Norges speiderforbunds offisielle profilplagg.

LUNDHAGS AUTHENTIC JR
TURBUKSE TIL BARN

Nyhet!
Kr 749

Authentic JR er en høykvalitets turbukse fra svenske Lundhags med borrelås-stramming i livet slik at buksen kan justeres når barnet vokser, stretch på formsydd knær og over rumpe, håndlommer og store lår-lommer med klaff. Buksa er laget av 65 % resirkulert polyester og 35 % økologisk bomull. Fluorkarbon-fri impregnering. Veier kun 294 gram.

**speider-
sport**

VÅR EGEN SPORTSBUTIKK!
www.speider-sport.no

PÅ VERDENSSPEIDERLEIR

FOTO: JAMBOREE-DELTAKERE OG LARS T. RØRAAS

GØY PÅ VERDENS STØRSTE SPEIDEREVENTYR

En jamboree (uttales «sjamboré på norsk) er det samme som en speiderleir, og en world scout jamboree er en verdensspeiderleir som arrangeres hvert fjerde år. Det er en kjempestor leir hvor tusenvis av speidere mellom 14 og 18 år fra hele verden møtes for å bli kjent med hverandre og ha det kjempegøy!

I sommer har det vært verdensspeiderleir i Japan, og mange hundre norske speidere var med. Her kan du se noe av det de gjorde. Hvis du er fylt 14 år før juli i

2019, kan du være med på den neste verdensspeiderleiren i USA. Det er verdens største speidereventyr! ■■

AKTIVITETSTIPS

TEKST OG FOTO: KRISTIN JUEL BERGFLØD

TIPS:

Du kan finne morsomme bilder og gode ideer i andre blader også. Hold øynene åpne for ting du kan samle i boka di!

Mål:
K-5

LAG EN TIPSBOK

I hvert nummer av Speideren finner du lure tips og triks som det kan være gøy å prøve, og ideer til morsomme ting å gjøre. Enten alene, eller sammen med familien eller vennene dine. Det kan fort være vanskelig å finne igjen sakene blant alle speiderbladene. Så hvorfor ikke klippe ut det du vil spare på og lage din egen tipsbok?

DU TRENGER:

- Speiderblader
- Saks
- Lim/teip
- Tusj/penn
- Pynt av eget ønske
- En kladdebok, helst med spiralrygg

SLIK GJØR DU:

1

Lag en fin forside som forteller hvem boka tilhører.

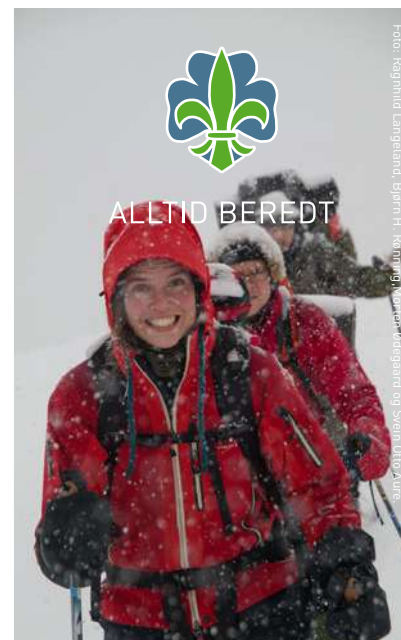
TIPS:

Lag et eget memory-spill ved å lage en luke som kan åpnes over navnene på fuglene.

Klipp ut og lim inn det du finner av nyttige og morsomme tips og triks og ideer.

2

Ta med speidere eller ledere til fjells!

Solstølen ligger i flott fjellterreng ved foten av Hallingskarvet.
Se booking.speiding.no

Leir eller tur i Østfolds skjærgård?

Hva med å ta en tur, gruppeleir eller lederhelg på Tredalen? Se booking.speiding.no

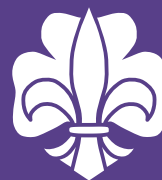

ALLTID BEREDT
DRIKKEFLASKE

Nyhet!
Kr 139

Praktisk 6 dl drikkeflaske med verdenskart, speiderhilsen, navnefelt og måleskala for både centimeter og deciliter. Veier 130 gram. Selvfølgelig BPA-fri!

**speider-
sport**

VÅR EGEN SPORTSBUTIKK!
www.speider-sport.no

WILDO
ENKEL TURMATBOKS

Nyhet!
Kr 159

Kompakt turmatboks med skikkelig stålbestikk! Leveres med både stor og liten brettekopp. Bunn og lokk brukes som skåler. Tilgjengelig i flere farger.

DET VAR EN GANG ...

TEKST: CARSTEN HENRIK PIHL/KIRVIL KAASA • FOTO: PETTER STENSTADVOLD/1. SKJOLD OG VANVIKAN SPEIDERGRUPPE • KILDE: SPEIDERMUSEET

LANDSLEIREN PÅ NOTODDEN I 1985:

DA FLOMMEN KOM

Da teltene stod med vann opp til bardunfestene var det på tide å flytte 11 000 speidere. Det ble den største evakueringen i Norge i fredstid.

Kano var et naturlig fremkomstmiddel på leirområdet, og vi kom på VGs forside!

I 1985 var det landsleir på Notodden i Telemark. 17 300 speidere hadde samlet seg på jordene ved siden av flyplassen rett nord for Notodden. Leiren huskes best for en ting: Flommen.

VANNET STEG Midt gjennom leirområdet gikk elven Heddøla, som har mange sideelver oppover dalen nord for Notodden, og dette fikk store følger for leiren. Leiren startet med opphold, men mandag 5. august regnet det. Det gjorde det også natt til tirsdag. Da gikk Heddøla over sine bredder og oversvømmet leirområdet. Elva steg med 1,5 meter på bare noen få timer på grunn av regnværet. Store deler av leirområdet ble utover formiddagen 6. august liggende under vann, eller sto i fare for å bli oversvømt. Dobøttene truet med å flyte ut av latrineteltene.

EVAKUER! Dermed var det bare en løsning: Å sende speiderne ut av leiren. Seks av ti underleirer fikk beskjed om å evakuere. Rundt 11 000 speidere ble i løpet av noen timer sendt ut av leirområdet. Det gjorde det litt lettere at en god del av speiderne skulle på haik denne dagen, og allerede hadde pakket utstyr for å gå på tur. Speiderne tilbrakte natten på gulvet i klasserom på skoler, i grendehus eller i militærleire. Lokalbefolkningen stilte også opp, i Aftenposten ble det fortalt om at ca. 4 000 speidere fikk brødsriver og saft på en lokal gård. Allerede dagen etter kunne returnere til leiren og leiropplevelser i sol.

STERKE MINNER Minnene fra Notodden sitter i blant dem som var på leiren: Få dager etter at leiren var slutt var det skolestart etter sommerferien, og mange speidere hadde en spennende historie å fortelle:

– Vi ble EVAKUERT, det ga kred i skolegården langt utover høsten. Etter en natt i grendehus fortsatte vi en fantastisk leir, kommenterte landleirsjef for Stavanger 2013, Ingrid Nordbø, til Speidermuseet. Noen få grupper avbrøt leiren, og reiste hjem. Da politiker Knut Arild Hareide i et intervju med Se og Hør i sommer ble spurt om hva som var hans verste sommerminne, svarte han at det verste minnet hans var fra landsleiren på Notodden:

– Min tropp måtte evakuere, og valgte å dra rett hjem! Etterpå skjønte vi at de andre hadde kommet tilbake og hatt en kjempebra leir. ■■

3	6	5	4	1	2
2	1	7	5	6	3
6	7	3	2	5	1
1	5	2	3	7	6
7	2	6	1	3	5
5	3	1	6	2	4

Sudoku:

Kryssord:
KAFFE
TELT
DRUER
ØRENE
MOS
STORK
PAPP
PIP

INFORMASJON TIL FORELDRE

NY I SPEIDEREN?

Er barnet ditt ny i speideren, og du er usikker på hva som trengs av utstyr? Snakk med lederen i den lokale speidergruppa di. Han/hun vil vite hva som kreves av utstyr der dere bor.

SPEIDERENS EGEN BUTIKK

Speider-sport er Norges speiderforbunds egen butikk. Den finner du på Internett, på www.speider-sport.no. Her finner du alt av speiderklær og utstyr, blant annet speiderdrakten.

SPEIDERNE ER PÅ NETT

Norges speiderforbunds nettside er www.speiding.no. Her finner du blant annet kontaktinformasjon til forbundskontoret og informasjon om medlemskap og forsikringer. Følg oss gjerne også på Facebook: www.facebook.com/speiderforbund

Mange grupper har også egne nettsider, spør lederen i speidergruppa di!

MEDLEMSINFORMASJON

Som medlem i Norges speiderforbund har du bestemte rettigheter, muligheter og plikter. På denne siden har vi samlet en del praktisk informasjon knyttet til ditt medlemskap.

MEDLEMSFORDELER

- Mange nye venner
- Unik praktisk kunnskap
- Tilbud om å delta på en av landets beste ledertreninger
- Mange flotte opplevelser på møter og turer
- Medlemsbladet Speideren for din aldersgruppe tre ganger i året
- Rabatt på leie av flotte speidereierdommer og speiderbåter
- Personskadeforsikring som gjelder på reise til og fra og under alle aktiviteter i regi av gruppe, krets, korps eller forbund

MEDLEMSKONTINGENT

Å drive godt speiderarbeid er ressurskrevende og hadde ikke vært mulig uten den enorme innsatsen fra alle våre frivillige ledere. Men vi er også avhengig av betydelig økonomisk støtte fra stat og kommune. Størrelsen på denne støtten er avhengig av hvor mange registrerte medlemmer Norges speiderforbund har, det vil si medlemmer som har betalt medlemskontingenten. Betal kontingenten innen betalingsfristen. Da unngår du betalingspåminnelsen. Alle speidere får medlemskort. For at medlemskortet skal bli gyldig må du huske å krysse av for «Kvittering tilbake» eller «Oblat for medlemskort» ved betaling over Brevgiro eller via Nettbank. Du får da tilsendt en oblat fra banken som skal festes på medlemskortet. Sjekk at du betaler til riktig kontonummer, og med riktig KID-nummer.

MEDLEMSNUMMERET DITT

Alle medlemmer har et seks-sifret medlemsnummer. Nummeret står på kontingentgiroen, medlemskortet og sammen med adressen på baksiden av Speideren. Nummeret skal blant annet oppgis ved henvendelser om endring av medlemsinformasjon. Ønsker du å melde deg ut av speideren må du si i fra til din lokale leder og/eller sende en e-post med navn og medlemsnummer til nsf@speiding.no.

NORGES SPEIDERFORBUND

Besøksadresse:

St. Olavs gate 25, 0166 Oslo

Postadresse:

Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo

Telefon: 22 99 22 30 • **E-post:** nsf@speiding.no

www.speiding.no

PÅ TUR MED POTET-SALAT I SEKKEN

Enten du skal brenne bål, grille eller bare ut på en liten ettermiddagstur, kan denne potetsalaten passe godt å spise sammen med for eksempel kjøtt eller fisk, eller kanskje bare brød. Dessuten er den grei å ta med i sekken. Du lager den nemlig enkelt hjemme før avmarsj. At den er uten meieriprodukter gjør at den holder seg bedre i en litt varm sekk. Mindre gris blir det også!

DU TRENGER:

- › 1 kg kokefaste poteter
- › 1 pk bacon
- › 1/2 glass oliven
- › 1/2 glass med soltørket tomat
- › 2 fedd hvitløk
- › 1/2 rødløk
- › 3 vårløk
- › god olivenolje
- › litt friske urter, om du har
- › salt og pepper

SLIK GJØR DU DET:

- › Kok potetene til de er passe ferdige. Stikk en kniv inn til midten for å sjekke. Pass på at de ikke koker for lenge, slik at de går i oppløsning. Avkjøl, skrell og del opp i passende biter.
- › Kutt bacon i biter, og stek dem i stekepanna.
- › Ha potetbitene i en bolle, hel over 5-6 spiseskjeer olivenolje, og bland i baconbitene, gjerne også med fett fra panna.
- › Tilsett små biter av soltørket tomat og delte oliven, sammen med finhakket hvitløk, rødløk i biter og hakket vårløk.
- › Putt i noen ferske urter, om du har, og kvern godt med pepper og litt salt på toppen.

God tur og god appetitt!